

بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مهاجرت روستاهای

حاشیه‌ای و دورافتاده به شهرستان اسلام آبادغرب

قهرمانی علیرضا^{۸۲}

چکیده:

این تحقیق با عنوان «بررسی علل و عوامل اجتماعی و فرهنگی مهاجرت» در سال ۱۳۸۹ و در شهرستان اسلام آبادغرب انجام گردید. هدف کلی آن شناخت عوامل فرهنگی و اجتماعی بر مهاجرت روستاهای حاشیه‌ای و دورافتاده‌ی شهرستان اسلام آبادغرب طی ۵ سال اخیر می‌باشد؛ و جامعه‌ی آماری این تحقیق شامل مهاجرینی که از این مناطق به شهرستان اسلام آبادغرب طی ۵ سال اخیر و حجم نمونه نیز شامل تک تک مهاجرین می‌باشد که ۸۰ نفر می‌باشد. شیوه‌ی نمونه‌گیری نیز به صورت تصادفی ساده یا (SRS) و شیوه‌ی محاسبه‌ی حجم نمونه از طریق فرمول کوکران بوده است. نوع تحقیق نیز پیمایشی (Survey) و ابزاراندازه‌گیری اطلاعات نیز پرسشنامه بوده است. چارچوب نظری این پژوهش بر اساس نظریه‌ی وابستگی طراحی و تنظیم شده است. بر اساس این نظریه علت‌های مهاجرت را نمی‌توان از اثرات آن جدا نمود. لذا در این نظریه به مهاجرت به عنوان یک عامل اثرگذار منفی در راه توسعه توجه دارد. متغیر وابسته در این تحقیق «مهاجرت» و متغیرهای مستقل آن عبارت بودند از جنسیت، میزان تحصیلات، وضعیت اقتصادی، تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز با استفاده از برنامه‌ی آماری Spss صورت گرفته یافته‌های مهم بررسی:

^{۸۲} دانشجوی ارشد رشته جامعه‌شناسی واحد اراک

این تحقیق دارای سه فرضیه می‌باشد که بعد از تجزیه و تحلیل و نیز با توجه به نوع هر متغیر (اسمی - ترتیبی - فاصله‌ی و نسبی) مشخص گردید که میان جنسیت، وضعیت اقتصادی، و مهاجرت روستاهای دورافتاده و حاشیه‌ای به شهرستان اسلام آبادغرب در سال ۱۳۸۹ ارتباط معنی‌داری وجود داشت؛ ولی متغیر تحصیلات ارتباط معناداری را با متغیر وابسته یعنی مهاجرت نشان نداد. نیز مشخص شد که از میان مهاجرت‌کنندگان به شهرستان اسلام آبادغرب مردان بیشتر از زنان مهاجرت می‌کنند و میزان تحصیلات تعداد بیشتری از آنان در حد راهنمایی و متوسطه بوده است و نیز مشخص گردید که تعداد بیشتری از مهاجرت‌کنندگان برای دسترسی بهتر، بهبود وضعیت اقتصادی و ادامه‌ی تحصیلات مجبور به مهاجرت به این شهر بوده‌اند.

-مقدمه

اگر چه نمی‌توان در مقابل آثار مشهود اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پدیده‌ی روبه رشد مهاجرت، دستی از روی عادت تکان داد و بی تفاوتی از کنار دیوار غربت شهرهای دور و نزدیک گذشت، با این حال گویا غم نان و دغدغه کار و زندگی بهتر را هیچ اندیشه گریزی جز پناه بردن به دیوارهای جان گرفته‌ی مهاجرت نیست. شاید در باب مهاجرت کمتر بتوان به معنای تردید رسید که گریبان‌گیر مهاجران می‌شود. تردیدی که مهاجرت را به عنوان آخرین راه‌هایی از شرایط موجود در قالب واکنشی به تفاوت‌های آشکار ساختارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در مناطق مختلف یک کشور معنا می‌کند، در میان انبوه واژگان سربه راه و معمول فارسی مهاجر کسی است که از موطن خود به جایی دیگر نقل مکان کرده باشد. بر اساس آنچه تحقیقات از سهم فزاینده نیروی جویای کار در آمار هر ساله مهاجرت نشان می‌دهد مهاجرت در ذات خود وابسته به همان انگیزه‌ای است که شرایط متفاوت اقتصادی و اجتماعی را طلب می‌کند. این انگیزه در این جایگاه به محوری برای جست و جوی آرمانها تبدیل شده و جنبه‌ای کارکردی و معناساز به شرایط حال فرد می‌بخشد آن هم جنبه‌ای که رنج زیستن پس از مهاجرت را به وسعت رویای شیرین آینده تزریق می‌کند و این نقطه آغاز مفهوم از خود بیگانگی است. (مجله‌ی علوم اجتماعی، ۱۳۸۲: ۲۱)

۲- بیان مسئله:

مهاجرت و حاشیه‌نشینی به توسعه شهری اطلاق می‌شود که بدون برنامه‌ریزی هدایت و کنترل و بدون رعایت مقررات شهرسازی توسط توده مردم ایجاد می‌شود.

پيامد گسترش شهرنشینی و پیدایش شهرهای بزرگ محله‌های حاشیه‌نشینی با بافت نابسامان است که معمولاً ساکنین آن را مهاجرین روستایی یا اقشار کم درآمد شهری تشکیل می‌دهند که از نظر اشتغال دارای مشاغل کاذب می‌باشند. به طور کامل مهاجرت از مناطق روستایی یا شهرهای سنتی به شهرهای بزرگ موجب از دست رفتن خلق و خوی پیشین و کسب خلق و خوی جدید و ضعیف شدن عملکرد فردی، گروهی و اجتماعی حاشیه‌نشینان می‌شود و این افراد در اجرای نقش‌های محوله دچار شکست و ناکامی می‌شوند و کارایی خود را از دست می‌دهند. (مجموعه‌ی مقالات، ۱۳۸۲: ۲۴)

همانطور که پیداست پدیده‌ی حاشیه‌نشینی و به عبارت بهتر زندگی حاشیه‌ای از جمله پدیده‌های مهم اجتماعی است که در اثر مهاجرت خانواده روستایی به شهر در طی ۳۰ سال گذشته به وقوع پیوسته است. اکثر جمعیت ساکن این مناطق را مهاجران روستایی تشکیل می‌دهند.

به همین دلیل برای روشن‌تر شدن این وقایع و دلایل مهاجرت روستاییان به شهرها این تحقیق در سال ۱۳۸۹ و در شهرستان اسلام آباد غرب انجام شده تا سعی شود عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر در مهاجرت روستاییان به شهرها مشخص شود. به طور کلی این تحقیق درصدد است که به بداند که میزان مهاجرت روستاییان در این منطقه تا چه حد است؟ چه عواملی بر آن تأثیر دارد؟ و ابعاد مختلف مهاجرت را بررسی کند.

۳-اهداف تحقیق:

هدف کلی:

هدف کلی این تحقیق بررسی عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر مهاجرت روستاییان حاشیه‌ای و دورافتاده شهرستان اسلام آبادغرب است.

اهداف جزئی:

۱ - تعیین میزان تحصیلات افراد و تأثیر آن بر مهاجرت روستاییان حاشیه‌ای و دورافتاده به شهرستان اسلام آبادغرب

۲ - تعیین جنسیت افراد و تأثیر آن بر مهاجرت روستاییان حاشیه‌ای و دورافتاده کلیایی به شهرستان اسلام آبادغرب

۳ - تعیین رابطه وضعیت اقتصادی افراد و تأثیر آن بر مهاجرت روستاییان حاشیه‌ای و دورافتاده به شهرستان اسلام آبادغرب

۴-پیشینه‌ی مطالعاتی تحقیق:

تحقیقات نشان می‌دهد که موانع بر سر راه توسعه متعددند. در این راستا، مهاجرت مخصوصاً مهاجرت شدید که به دنبال برنامه‌های توسعه در جوامع جهان سوم نمود پیدا کرده است، از مجموعه عواملی است که توسعه نیافتگی این جوامع را تبیین می‌کند. (زاهدی، ۱۳۸۲: ۲۸۲)

پیشینه‌ی داخلی:

۱ - در این زمینه آقای محمود مشفق در سال ۱۳۸۳ تحقیقی بروی برآورد شاخص‌های توسعه اقتصادی - اجتماعی و جمعیتی مناطق روستایی استانهای ایران انجام داده است و تأثیر آن را بر مهاجرت‌های روستایی در دهه‌ی ۱۳۶۵ - ۱۳۷۵ سنجیده است، نتایج این تحقیق نشان می‌دهد مناطقی که از نظر درجه‌ی توسعه‌یافتگی در سطح بالاتری قرار دارند؛ مانند روستاهای تهران، یزد، قم، اصفهان و سمنان میزان مهاجر فرستی آنها نیز کمتر است. همچنین ایشان دریافته‌اند رابطه‌ی معناداری بین توسعه اقتصادی، توسعه‌ی بهداشتی و برخورداری از تسهیلات عمده‌ی مسکن و مهاجرت وجود دارد. ولی در آزمون فرضیه‌ی اصلی خود دریافت که بین سطح توسعه‌ی اقتصادی - اجتماعی در مناطق روستایی و میزان خالص مهاجرتی رابطه‌ی معکوس و معنی‌داری وجود دارد. (مشفق، ۱۳۸۳: ۳۱۹ - ۳۹۴)

پیشینه‌ی خارجی:

۱ - مطالعات تودار در جوامع آفریقایی، آسیایی و آمریکای لاتین نشان می‌دهد که علی‌رغم تفاوت این جوامع در فرهنگ، شرایط اقتصادی و ساختارهای اجتماعی و سیاسی، دارای ویژگی‌های مشترکی نیز می‌باشند که مانع توسعه‌ی این کشورها شده است. وی آنها را در ۶ گروه دسته‌بندی می‌کند. در این راستا مهاجرت مازاد بر فرصت‌های شغل را نشانه توسعه نیافتگی کشورهای جهان سوم تلقی کرده و آن را عامل تقویت‌کننده در عقب‌ماندگی این کشورها می‌داند. (تودار، ۱۳۸۳: ۲۵۸)

۵- مبانی نظری

به طور کلی دیدگاه‌های مختلفی در مورد پدیده‌ی مهاجرت و حاشیه‌نشینی شهری وجود دارد که می‌توان آنه را به سه دسته‌ی کلی طبقه‌بندی کرد:

دیدگاه لیبرالی:

این دیدگاه با آنکه به برخی از ابعاد پدیده‌ی مهاجرت و حاشیه‌نشینی در شهر توجه دارد اما تحلیل ریشه‌ای از مسئله به دست نمی‌دهد و بیشتر به بعضی جنبه‌های اجتماعی، فیزیکی و اقتصادی مهاجرت تأکید دارد. تحلیل‌هایی که آنان از روابط اقتصادی کشورهای در حال توسعه ارائه می‌دهند به طور عمومی بر اساس شناخت عوامل درونی است و از میان تأثیرات متقابل عوامل درونی و برونی نظام اقتصادی و عملکرد روابط بین‌المللی اقتصادی کشورهای توسعه یافته بر کشورهای در حال توسعه پرهیز دارند. (مجموعه‌ی مقالات جلد اول، ۱۳۸۲)

دیدگاه مالتوسی:

به عقیده‌ی دانشمندان فقر شدید گروه کثیری از افراد جامعه و پدیده‌ی مهاجرت و حاشیه‌نشینی شهری که باعث بروز آسیب‌های اجتماعی مانند انواع بزهکاری‌ها، قتل و جنایات و سایر مشکلات اجتماعی کشورهای در حال توسعه می‌شود به رشد جمعیت این کشورها نیز بستگی دارد. به عقیده‌ی مالتوسی‌های

جدید مسبب بیکاری و فقر و مهاجرت و در نهایت حاشیه‌نشینی جمعیت بیش از حد است. (مجموعه‌ی

مقالات جلد اول، ۱۳۸۲)

دیدگاه کلیت وابستگی و ساختارگرایان:

نظریه‌پردازان و متفکران مکتب وابستگی و ساختارگرایان در آمریکای لاتینمانند کوندر فونک، دوس رومانوس، فورتادو و مانوئل کاستل و دیگران عقب‌ماندگی کشورهای در حال توسعه را معلول پیشرفت اقتصادی کشورهایی توسعه یافته‌ی کنونی می‌دانستند که به موازات رشد نامتعادل و نابرابری درآمدها افزایش می‌یابد و عدم تعادل‌های ساختاری جامعه شدت می‌یابد و برآیند عملکرد توسعه وابسته، پیدایش شکاف طبقاتی میان شهر و روستا و در نتیجه ظهور گروه‌های حاشیه‌نشین شهری است. از دیدگاه‌اندیشمندان مکتب جامعه‌گرا و جامعه‌گرایان جدید، حاشیه‌نشینی و پیدایش گروه‌های حاشیه‌ای و فقیر در جامعه‌های شهری کشورهای در حال توسعه، ناشی از عملکرد روند طبیعی تضاد میان کار و سرمایه است.

۶- چارچوب نظری:

بنیان و اساس این تحقیق بر پایه‌ی نظریه‌ی وابستگی بنا شده است. این نظریه که از نظرگاه کلان به مسائل اجتماعی توجه دارد از مکتب تضادگرایی سرچشمه می‌گیرد و بر خلاف مکتب کارکردگرایی، اساس جامعه را بر توافق و تعادل اجتماعی نمی‌داند؛ بلکه جامعه را در عرصه تضادها و مبارزات طبقاتی

می‌داند. این دیدگاه که علت توسعه نیافتگی جوامع در حال توسعه (اقمار) را در وابستگی آنها به کشورهای توسعه نیافته (مادر) می‌داند شکل جدید مهاجرت به صورت امروزی را نیز در این وابستگی تبیین می‌کند. (لهسایی، ۱۳۶۸: ۶۲)

بر اساس این دیدگاه علت‌های مهاجرت را نمی‌توان از اثرات آن جدا نمود. لذا به مهاجرت به عنوان یک عامل اثرگذار منفی در راه توسعه توجه دارد. (همان منبع)

نظریه پردازان وابستگی، مهاجرت را امری اجباری می‌دانند که به خاطر عدم توسعه یک محیط (روستا) نسبت به محیط دیگر (شهر) و وابستگی بخش غیر سرمایه‌داری به بخش سرمایه‌داری به وجود می‌آید و یک امر کاملاً استعماری می‌دانند که ادامه‌ی آن باعث گسترش هر چه بیشتر عدم توسعه می‌گردد. (لهسایی زاده، ۱۳۶۸: ۹۸)

بر اساس مدل نظری فوق مهاجرت پدیده‌ایست که بر روی توسعه تأثیر می‌گذارد و از آن تأثیر می‌پذیرد (رابطه‌ی دو سویه)

۷- فرضیات تحقیق:

۱ - به نظر می‌رسد بین میزان تحصیلات افراد و مهاجرت روستاییان دورافتاده و حاشیه‌ای به شهرستان اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود دارد؛

۲ - به نظر می‌رسد بین جنسیت افراد و مهاجرت روستاییان دورافتاده و حاشیه‌ای شهرستان اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود دارد؛

۳- به نظر می‌رسد بین وضعیت اقتصادی افراد و مهاجرت روستاییان دورافتاده و حاشیه‌ای شهرستان

اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود دارد!

مدل علی تحقیق:

۹- طرح مسئله تحقیق:

روش تحقیق در این پژوهش پیمایشی یا Survey می باشد.

تعیین متغیرهای مورد بررسی:

متغیر وابسته‌ی این تحقیق مهاجرت و متغیرهای مستقل آن میزان تحصیلات، جنس، وضعیت اقتصادی،

می باشد.

ابزار اندازه گیری:

تکنیک جمع آوری اطلاعات در این پژوهش با توجه به پیمایشی بودن آن پرسشنامه می باشد.

جامعه‌ی آماری:

جامعه‌ی آماری در این پژوهش شامل تمام مهاجرینی می باشد که طی ۵ سال گذشته از روستا به

شهرستان اسلام آباد غرب مهاجرت کرده اند.

شیوه‌ی محاسبه‌ی حجم نمونه:

شیوه‌ی محاسبه‌ی حجم نمونه در این پژوهش ۸۰ نفر تعیین شده است.

$$n = \frac{\frac{4 \times 0.5 \times 0.5}{0.0025}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{4 \times 0.5 \times 0.5}{0.0025} - 1 \right)}$$

حجم نمونه:

واحد نمونه:

واحد نمونه در این پژوهش هر یک از مهاجران است که در ۵ سال گذشته از روستاهای حاشیه‌ای و دورافتاده به شهرستان اسلام آبادغرب مهاجرت نموده‌اند.

شیوه‌ی نمونه‌گیری:

در این تحقیق از شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی ساده (SRS) استفاده شده است که همه‌ی واحدهای جامعه‌ی آماری شانس مساوی برای گزینش داشتند. به این صورت که ابتدا از تمام مهاجرت‌کنندگان لیست گرفته شد و بعد به صورت تصادفی ۸۰ نفر از آنان انتخاب شدند و به عنوان نمونه‌ی این تحقیق گزینش و شناسایی شدند.

روش‌های آماری مورد استفاده:

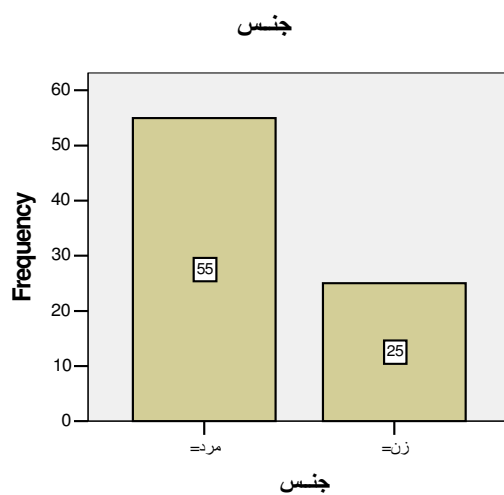
برای تجزیه و تحلیل متغیرهای مستقل ذکر شده با توجه به نوع متغیرها از شاخص‌های نما، میانه، میانگین، نمودار میله‌ای و دایره‌ای و نیز آزمون‌های مناسب با نوع متغیرها، برای متغیرهای اسمی از آزمون کای اسکوئر **Chi Squars** و برای متغیرهای ترتیبی از آزمون **c** کندال و **b** کندال و برای متغیرهای فاصله‌ای از آزمون پیرسون استفاده شده است.

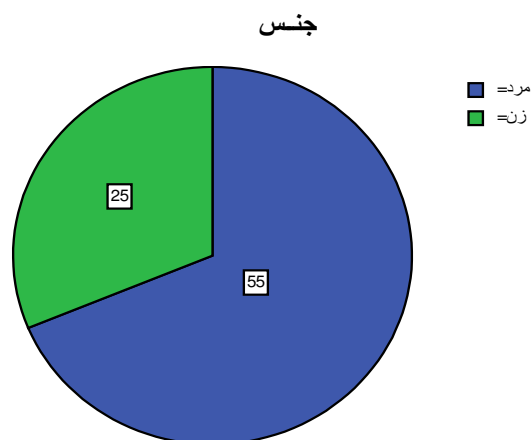
ویژگی های عمومی پاسخگویان:

۱ - جنس پاسخگویان:

جدول شماره ی ۴ - ۱: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی جنس

جنس	فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
مرد	۵۵	۶۸,۸	۶۸,۸
در سطح متوسط	۲۵	۳۱,۳	۱۰۰
جمع	۸۰	۱۰۰/۰	

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود تعداد کل پاسخ دهندگان به پرسشنامه ۸۰ نفر (۱۰۰٪) بوده اند که از این تعداد ۵۵ نفر مرد (۶۸/۸٪) و ۲۵ نفر زن (۳۱/۲٪) می باشند.

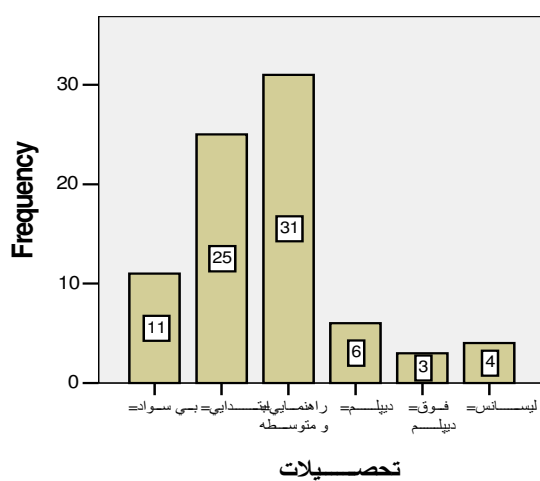
مد یا نمای این متغیر ۱ می باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی این متغیر در گزینه ی ۱ یعنی «مرد» قرار دارد.

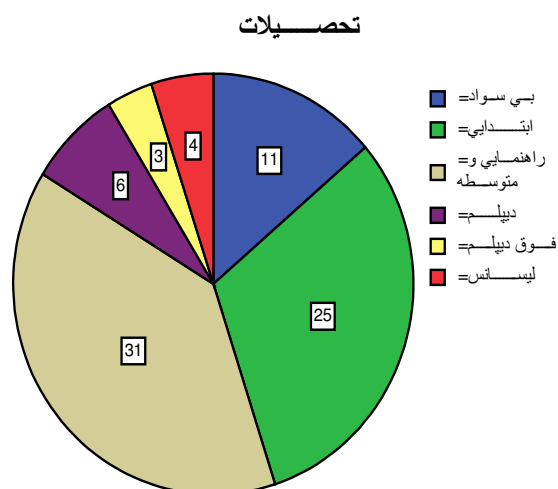
2 - میزان تحصیلات پاسخگویان:

جدول شماره ی ۴ - ۲: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی تحصیلات

میزان تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
بی سواد	۱۱	۱۳,۸	۱۳,۸
ابتدایی	۲۵	۳۱,۳	۴۵,۰
راهنمایی و متوسطه	۳۱	۳۸,۸	۸۳,۸
دیپلم	۶	۷,۵	۹۱,۳
فوق دیپلم	۳	۳,۸	۹۵,۰
لیسانس	۴	۵,۰	۱۰۰
جمع	۸۰	۱۰۰,۰	

تحصیلات

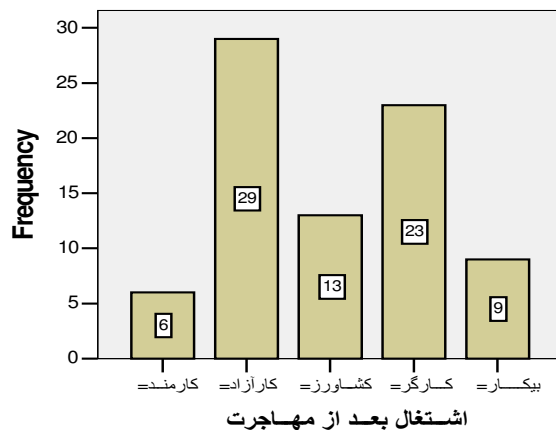
همان طور که از جدول بالا مشاهده می‌شود از تعداد کل پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه سطح سواد ۱۱ نفر (۱۳/۸٪) در حد بی‌سواد، ۲۵ نفر (۳۱/۳٪) ابتدایی، ۳۱ نفر (۳۸/۸٪) با فراوانی تجمعی ۸۳/۸٪ به پایین راهنمایی و متوسطه، ۶ نفر (۷/۵٪) دیپلم، ۳ نفر (۳/۸٪) فوق دیپلم و ۴ نفر (۵٪) لیسانس می‌باشد. میانه‌ی این متغیر ۳ می‌باشد و نمای آن نیز ۳ می‌باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی این متغیر در گزینه‌ی ۳ یعنی «راهنمایی و متوسطه» قرار گرفته است.

۳- وضعیت اشتغال بعد از مهاجرت پاسخگویان:

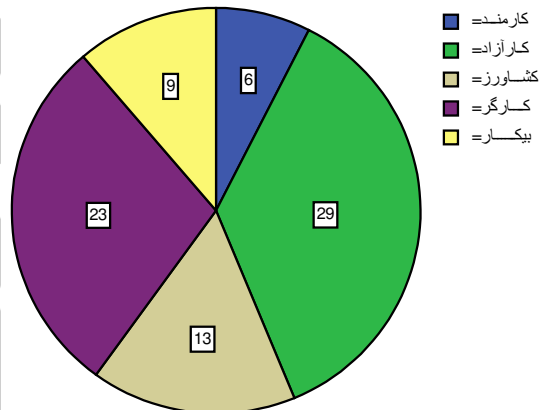
جدول شماره‌ی ۴ - ۴: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی اشتغال بعد از مهاجرت

اشتغال بعد از مهاجرت	فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
کارمند	۶	۷,۵	۷,۵
کار آزاد	۲۹	۳۶,۶	۴۳,۸
کشاورز	۱۳	۱۶,۳	۶۰,۰
کارگر	۲۳	۲۸,۸	۸۸,۸

۱۰۰,۰	۱۱,۳	۹	بیکار
	۱۰۰,۰	۸۰	جمع

اشتغال بعد از مهاجرت

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود از تعداد کل پاسخ دهندگان به پرسشنامه تعداد ۶ نفر

(۷/۵٪) بعد از مهاجرت به شهرستان سنقر کارمند، ۲۹ نفر (۳۶/۳٪) کار آزاد، ۱۳ نفر (۱۶/۳٪) با فراوانی

تجمعی ۶۰٪ به پایین کشاورز، ۲۳ نفر (۲۸/۸٪) کارگر و ۹ نفر (۱۱/۳٪) بیکار می باشند.

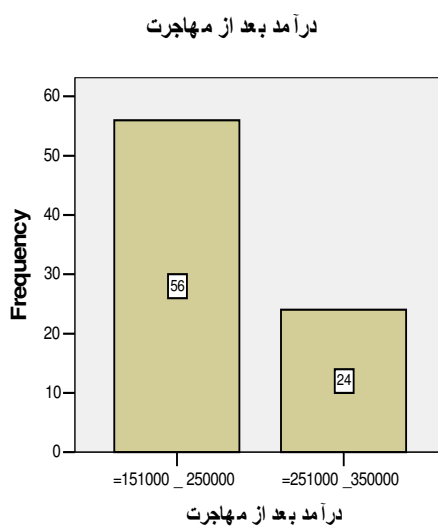
نمای این متغیر ۲ می باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی این متغیر در گزینه ی ۲ یعنی «کار آزاد» قرار

گرفته است.

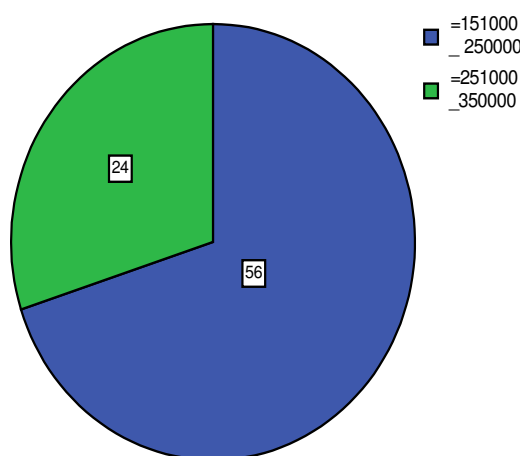
4- میزان درآمد بعد از مهاجرت پاسخگویان:

جدول شماره ی ۴ - ۶: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی درآمد بعد از مهاجرت

درآمد بعد از مهاجرت	فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
کمتر از ۱۵۰ هزار تومان	۵۶	۷۰,۰	۷۰,۰
۱۵۱ - ۲۵۰ هزار تومان	۲۴	۳۰,۰	۱۰۰,۰
جمع	۸۰	۱۰۰/۰	

درآمد بعد از مهاجرت

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود از تعداد کل پاسخ دهندگان به پرسشنامه میزان درآمد بعد از مهاجرت ۵۶ نفر (۷۰٪) از ۱۵۱ هزار تومان تا ۲۵۰ هزار تومان در ماه و میزان درآمد بعد از مهاجرت ۲۴ نفر (۳۰٪) از ۲۵۱ هزار تومان در ماه می باشد.

میانهای این متغیر ۲ و نمای آن نیز ۱ می باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی این متغیر در گزینه ی ۱ یعنی «۲۵۰ - ۱۵۱ هزار تومان» قرار گرفته است.

نتیجه ی سنجش متغیر وابسته:

متغیر وابسته در این تحقیق «مهاجرت» می باشد که تأثیر سه عامل جنسیت، میزان تحصیلات، بهبود وضعیت اقتصادی، بر روی آن سنجیده می شود. هر یک از این متغیرها و پرسشنامه ها با سئوالات مربوط به آنها سنجیده می شود و همچنین متغیر وابسته نیز با ترکیب سئوال های مربوط به آن مورد سنجش قرار گرفته

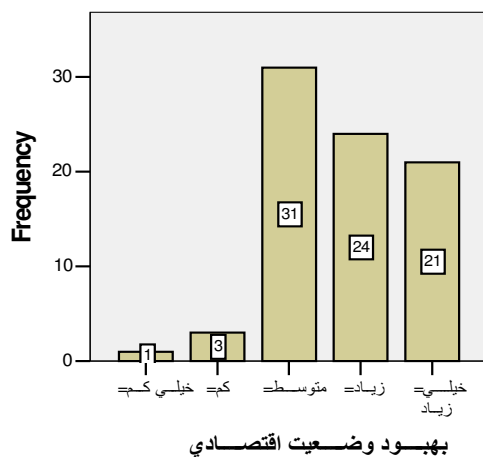
است. در این قسمت ابتدا به سنجش هر یک از متغیر و مستقل که البته متغیر جنس در قسمت قبلی ارزیابی شد مورد بررسی و سپس به سنجش متغیر وابسته پرداخته می شود.

۱- وضعیت اقتصادی:

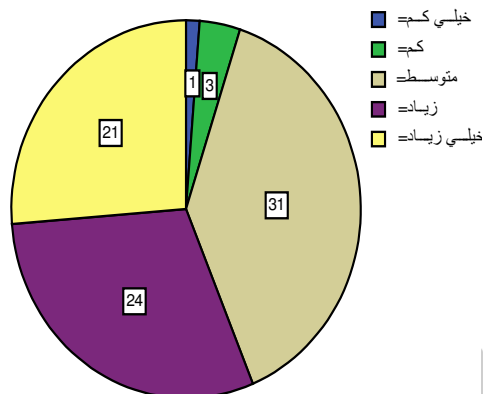
جدول شماره ی ۴ - ۹: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۱	۱,۳	۱,۳
کم	۳	۳,۸	۵,۰
متوسط	۳۱	۳۸,۸	۴۳,۸
زیاد	۲۴	۳۰,۰	۷۳,۸
خیلی زیاد	۲۱	۲۶,۳	۱۰۰,۰
جمع	۸۰	۱۰۰,۰	

بهبود وضعیت اقتصادی

بهبود وضعیت اقتصادی

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود از تعداد کل پاسخ دهندگان به پرسشنامه تعداد ۱ نفر (۱/۳٪) تمایل به مهاجرت برای بهبود و بهتر شدن وضعیت اقتصادی، ۳ نفر (۳/۸٪) در حد کم، ۳۱ نفر (۳۸/۸٪) در حد متوسط، ۲۴ نفر (۳۰٪) با فراوانی تجمعی ۷۳/۸٪ به پایین در حد زیاد و ۲۱ نفر (۲۶/۳٪) در حد خیلی زیاد تمایل دارند.

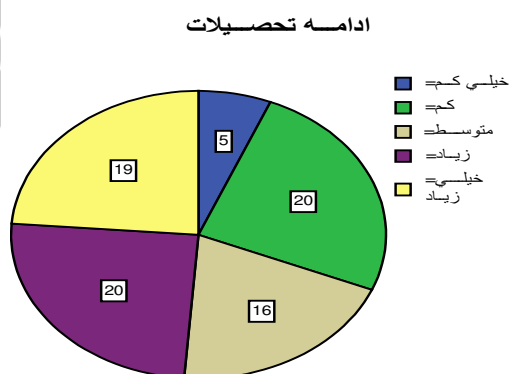
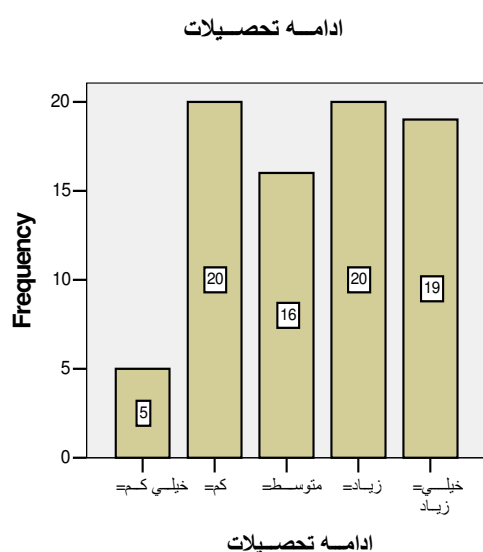
میانه‌ی این متغیر ۴ و نمای آن نیز ۳ می باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی متغیر در گزینه‌ی ۳ یعنی متوسط قرار گرفته است.

۲- ادامه‌ی تحصیلات:

جدول شماره‌ی ۴ - ۱۰: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی ادامه‌ی تحصیلات

ادامه‌ی تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۵	۶,۳	۶,۳

۳۱,۳	۲۵,۰	۲۰	کم
۵۱,۳	۲۰,۰	۱۶	متوسط
۷۶,۳	۲۵,۰	۲۰	زیاد
۱۰۰,۰	۲۳,۸	۱۹	خیلی زیاد
	۱۰۰,۰	۸۰	جمع

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود از تعداد کل پاسخ دهندگان به پرسشنامه تلاش برای

ادامه ی تحصیل (خود یا فرزندان) ۵ نفر (۶/۳٪) در حد خیلی کم، ۲۰ نفر (۲۵٪) در حد کم، ۱۶ نفر

(۲۰٪) با فراوانی تجمعی ۵۱/۳٪ به پایین متوسط، ۲۰ نفر (۲۵٪) زیاد و ۱۹ نفر (۲۳/۸٪) بسیار زیاد می باشد.

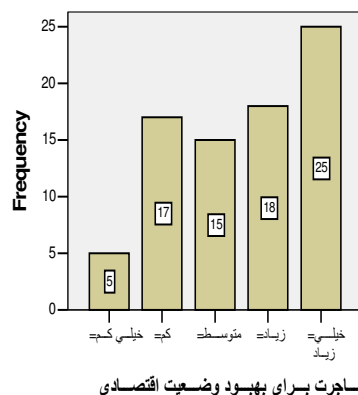
میانهای این متغیر ۳ و نمای آن نیز به طور مشترک ^a ۲ «گزینه‌های ۲ و ۴» می باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی این متغیر در گزینه‌های ۲ و ۴ یعنی «کم و زیاد» قرار گرفته است.

۳- مهاجرت برای بهبود وضعیت اقتصادی:

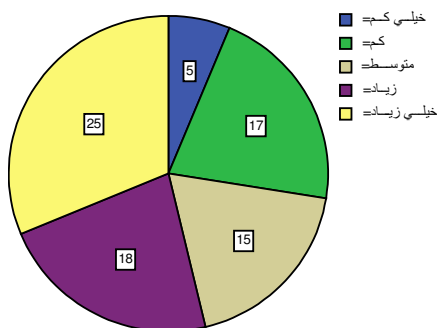
جدول شماره‌ی ۴ - ۱۱: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی مهاجرت برای بهبود وضعیت اقتصادی

فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی	مهاجرت برای بهبود وضعیت اقتصادی
۵	۶,۳	۶,۳	خیلی کم
۱۷	۲۱,۳	۲۷,۵	کم
۱۵	۱۸,۸	۴۶,۳	متوسط
۱۸	۲۲,۵	۶۸,۸	زیاد
۲۵	۳۱,۳	۱۰۰,۰	خیلی زیاد
۸۰	۱۰۰,۰		جمع

مهاجرت برای بهبود وضعیت اقتصادی

مهاجرت برای بهبود وضعیت اقتصادی

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود از تعداد کل پاسخ دهندگان به پرسشنامه دلیل مهاجرت برای بهبود وضعیت اقتصادی ۵ نفر (۶/۳٪) در حد خیلی کم بوده، ۱۷ نفر (۲۱/۳٪) کم، ۱۵ نفر (۱۸/۸٪) با فراوانی تجمعی ۴۶/۳٪ به پایین متوسط، ۱۸ نفر (۲۲/۵٪) زیاد و ۲۵ نفر (۳۱/۳٪) خیلی زیاد بوده است. میانه‌ی این متغیر ۳/۵۱ و میانه‌ی آن ۴ و نمای آن نیز ۵ می باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی این متغیر در گزینه‌ی ۵ «خیلی زیاد» قرار گرفته است.

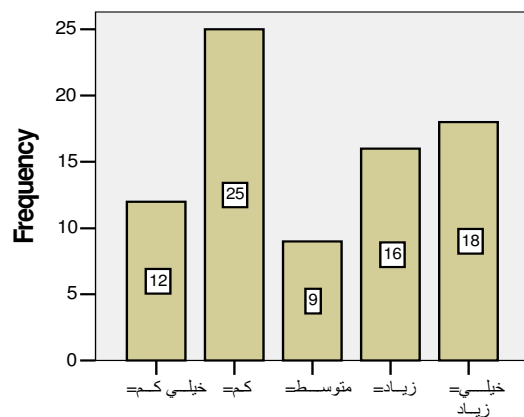
۴- مهاجرت برای ادامه‌ی تحصیل:

جدول شماره ی ۴ - ۱۲: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی مهاجرت برای ادامه ی

تحصیل

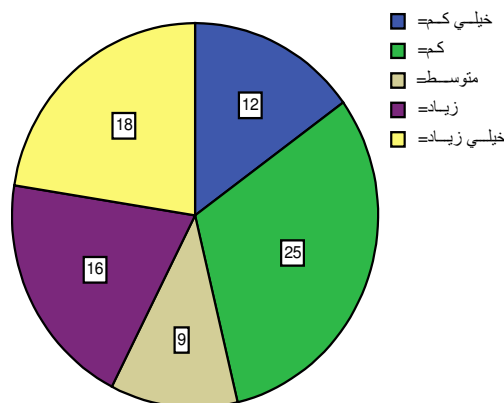
مهاجرت برای ادامه ی تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۱۲	۱۵,۰	۱۵,۰
کم	۲۵	۳۱,۳	۴۶,۳
متوسط	۹	۱۱,۳	۵۷,۵
زیاد	۱۶	۲۰,۰	۷۷,۵
خیلی زیاد	۱۸	۲۲,۵	۱۰۰,۰
جمع	۸۰	۱۰۰,۰	

مهاجرت برای ادامه تحصیل

مهاجرت برای ادامه تحصیل

مهاجرت برای ادامه تحصیل

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود از تعداد کل پاسخ دهندگان به پرسشنامه دلیل مهاجرت

۱۷ نفر (۱۵٪) برای ادامه ی تحصیل، خیلی کم بوده، ۲۵ نفر (۳۱/۳٪) کم، ۹ نفر (۱۱/۳٪) با فراوانی
تجمعی ۷۵/۵٪ به پایین متوسط، ۱۶ نفر (۲۰٪) زیاد و ۱۸ نفر (۲۲/۵٪) خیلی زیاد بوده است.

میانهای این متغیر ۳ و نمای آن ۲ می باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی این متغیر در گزینه ی ۲ «کم»

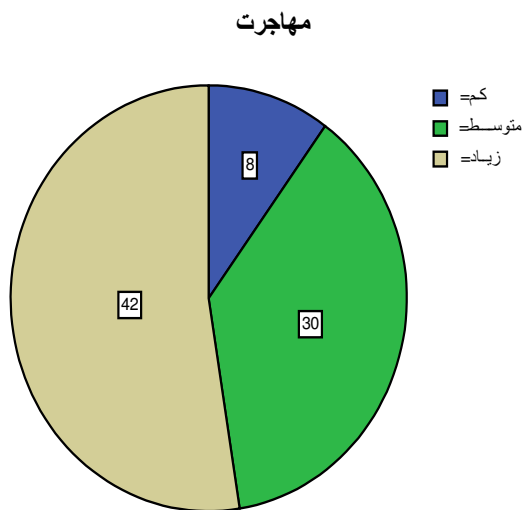
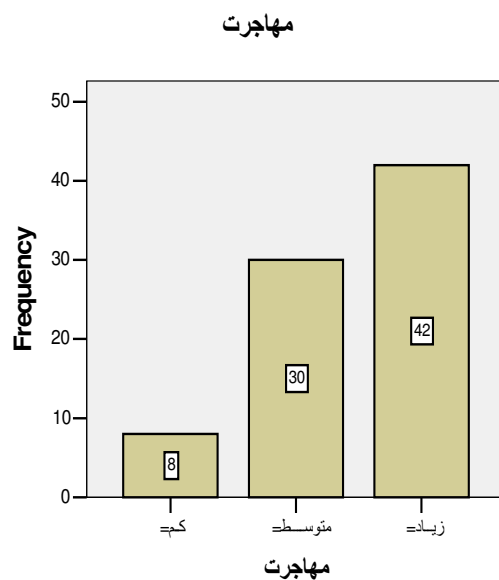
قرار گرفته است.

۵- مهاجرت:

جدول شماره ی ۴ - ۱۵: توزیع فراوانی، درصد فراوانی و فراوانی تجمعی مهاجرت

مهاجرت	فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
کم	۸	۱۰,۰	۱۰,۰
متوسط	۳۰	۳۷,۵	۴۷,۵

۱۰۰,۰	۵۲,۵	۴۲	زیاد
	۱۰۰,۰	۸۰	جمع

همان طور که از جدول بالا مشاهده می شود مهاجرت در این تحقیق که با ترکیب سئوال های مربوط به

آن پرسشنامه و سپس **Recode** کردن آن و به صورت طبقه بندی کم، متوسط و زیاد بررسی شد. میزان

مهاجرت بر اثر دلایل و فرضیات ذکر شده در این پژوهش به این صورت می باشد که از تعداد کل

مهاجرت‌های صورت گرفته تأثیر آن متغیرهای بالا در ۸ مورد (۱۰٪) در حد کم، در مورد ۳۰ مورد (۳۷/۵٪) با فراوانی تجمعی (۴۷/۵٪) به پایین در حد متوسط و در ۴۲ مورد (۵۲/۵٪) زیاد می‌باشد. میانه‌ی این متغیر ۳ و نمای آن نیز ۳ می‌باشد. یعنی بیشترین توزیع فراوانی این متغیر در گزینه‌ی ۳ یعنی «زیاد» قرار گرفته است.

نتیجه‌ی بررسی: میان متغیرها یا به عبارتی فرضیات در این بررسی به شرح ذیل می‌باشد:

۱ - فرضیه‌ی اول: «به نظر می‌رسد بین میزان تحصیلات افراد و مهاجرت روستاهای دورافتاده و حاشیه‌ای شهرستان اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود دارد».

در آزمون بالا فرضیات رد می‌شوند. زیرا سطح اطمینان آن « $\text{Sig}=0/266$ » است که از $0/05$ (۹۵٪ اطمینان) بزرگتر می‌باشد. بنابراین بین میزان تحصیلات و مهاجرت روستاهای دورافتاده و محروم کلیایی به شهرستان اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

۲ - فرضیه‌ی دوم: «به نظر می‌رسد بین جنسیت افراد و مهاجرت روستاییان دورافتاده و محروم شهرستان اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود دارد.»

در آزمون بالا فرضیه با ۹۵٪ اطمینان ($p \leq 0/05$) اثبات می‌شود. زیرا سطح معنی‌داری آن « $\text{Sig}=0/000$ » است که از $0/01$ کوچکتر می‌باشد. بنابراین میان جنسیت و مهاجرت روستاییان و روستاهای دورافتاده و محروم شهرستان اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود دارد. به عبارتی میزان مهاجرت مردان بیشتر از زنان بوده است.

۳- فرضیه‌ی سوم: «به نظر می‌رسد بین بهبود وضعیت اقتصادی و مهاجرت روستاییان روستاهای دورافتاده و محروم شهرستان اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود دارد.»

در آزمون بالا فرضیه با ۹۵٪ اطمینان ($p \leq 0.05$) اثبات می‌شود. زیرا سطح معنی‌داری آن «Sig=0.048» است که از ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد. بنابراین میان بهبود وضعیت اقتصادی و مهاجرت روستاییان و روستاهای دورافتاده و محروم اسلام آباد غرب رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

خلاصه و نتیجه‌گیری:

دومین
همایش
سراسری

یافته‌های مهم بررسی:

این تحقیق دارای سه فرضیه می‌باشد که بعد از تجزیه و تحلیل و نیز با توجه به نوع هر متغیر (اسمی - ترتیبی - فاصله‌ی و نسبی) مشخص گردید که میان جنسیت، وضعیت اقتصادی، و مهاجرت روستاهای دورافتاده و حاشیه‌ای شهرستان اسلام آباد غرب در سال ۱۳۸۹ ارتباط معنی‌داری وجود داشت؛ ولی متغیر تحصیلات ارتباط معناداری را با متغیر وابسته یعنی مهاجرت نشان نداد. نیز مشخص شد که از میان مهاجرت‌کنندگان به شهرستان اسلام آباد غرب مردان بیشتر از زنان مهاجرت می‌کنند و میزان تحصیلات تعداد بیشتری از آنان در حد راهنمایی و متوسطه بوده است و نیز مشخص گردید که تعداد بیشتری از مهاجرت‌کنندگان برای دسترسی به امکانات کافی از لحاظ بهداشتی و رفاهی به ترتیب در مرتبه‌ی پایین‌تر

برای جستجوی زندگی بهتر، بهبود وضعیت اقتصادی و ادامه‌ی تحصیلات مجبور به مهاجرت به این شهر بوده‌اند.

پیشنهادات اجرایی:

بر اساس نتایج و بررسی به دست آمده از این تحقیق پیشنهادات زیر توسط محقق ارائه داده می‌شود:

- ۱- رسیدگی و بهبود وضعیت بهداشتی روستاها؛
- ۲- رسیدگی و بهبود وضعیت رفاهی روستاها؛
- ۳- دادن طرح‌های پژوهشی و عمرانی به روستاییان جهت بهبود وضعیت اقتصادی آنان؛
- ۴- رسیدگی به مشکلات روستاییان در حدی امکان؛
- ۵- بالا بردن سطح زندگی روستاییان در حدی که مانع از مهاجرت آنان به شهرها شود

منابع و مآخذ:

۱. آشفته تهرانی، امیر؛ جامعه‌شناسی جمعیت ایران؛ انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان؛ ۱۳۶۴؛
۲. پنیه، ژان؛ مهاجرت روستاییان؛ ترجمه محمد موسی کاشی؛ سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۶۹؛
۳. تودارو، مایکل؛ مهاجرت داخلی در کشورهای در حال توسعه؛ ترجمه مصطفی سرمدی و پروین رئیسی‌فرد؛ موسسه کار و تأمین اجتماعی، تهران، ۱۳۶۷؛
۴. حسامیان، فرخ؛ شهرنشینی در ایران، نشر آگاه، تهران، ۱۳۶۳؛
۵. زنجانی، حبیب‌اله؛ جمعیت و شهرنشینی در ایران، تهران، ۱۳۷۰؛

۶. سازمان برنامه و بودجه، برنامه‌ی پنجم عمرانی کشور، ۵۶ - ۱۳۵۲؛
۷. مجله‌ی جامعه‌شناسی، شماره‌ی بیست و سوم؛
۸. مجله‌ی جامعه‌شناسی، شماره‌ی بیستم؛
۹. مرکز آمار ایران، سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۷۵؛
۱۰. مرکز آمار ایران؛ سرشماری عمومی نفوس و مسکن، نتایج تفصیلی کشور، ۱۳۷۵؛
۱۱. نظری، علی اصغر؛ جغرافیای جمعیت ایران، انتشارات پیام نور، تهران، ۱۳۷۳؛
۱۲. www.Aftab.ir
۱۳. www.Google.com

